

Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi
Su Ürünleri, Balıkçılık ve Av Hayvanları Kürsüsü
Prof. Dr. Zihni Erençin

ABANT

Zihni Erençin*

Giriş

Abant, dünyada güzellikleriyle ün yapmış yerler arasında adı olan enteresan bir tabiat parçasıdır.

Abantdağlarıyla Abantgölü burada dağ ve göl kombinasyonuna örnek, seçkin bir tabiat meydana getirmişlerdir (Ş. 1).

Abantgölünün Greenwich'e göre, yeri 31, 15, 37-31, 18, 13 uzlam doğusuyla, 40, 35, 35-40, 37, 14 enlem kuzeyi arasındadır; denize (batı Karadeniz-Zonguldak yönü) kuş uçuşu uzaklığı ise, 55 km. dir (14).

Abant, eski bir yunan adı, bazı söylentilere göre de, "Abbas" la ilişkisi olan, efsanevi bir Türk adıdır. Aynı ada Sakız adasında ve Anadolunun başka yerlerinde de rastlanılmıştır (12).

Abant, bölge olarak dağlıktır. Bu dağlar batı Karadeniz silsilesinin uzantılarıdır. Yüksek tepelerden oluşmuş bir topluluk bölge için karakteristiktir (6-7). Bunlara Abant veya Keremli silsilesi adı verilmiştir.

Abantgölü bu tepelerin ortasındadır. Abantdağlarının en yüksek tepesi gölün güneybatısına düşen 1770 rakımlı tepedir.

Diğer tepeler ise, Alaçam (1689 m.), Sarıyerçalı (1444 m) ve Türkmençalı (1627 m.) dir (15).

Bölge, güney-kuzey yönünde, başlangıcı dar (göl yakını), tabanı geniş bir vadiyle kuzeye doğru açıktır. Bu vadi Abant vadisidir.

Abantsilsilesi Alp orojenisi ile rejenere olmuş Hersinien ve Ka-leodonien çekirdek maiflerinden oluşmuştur (16, 17), Dağlar or-manlıktır. Ormanlar genellikle, Köknar ve Çamdan oluşmuştur (7).

Abant gölü

Göl ana eksenini doğu-batı, yan eksenini kuzey-güney yönde, çarpık bir elips şeklindedir (Ş. 2).

Yan eksenin uzunluğu 900 m. kadardır. Kıyılar tatlı meyilli (15-20 derece) dir (15). Çevre oldukça ormanlıktır.

Göl Abant vadisinin, dar kısmında, tıkanması sonucu, mey-dana gelmiş bir vadi gölüdür (6-7 13). jeolog Lahn'a göre, bölge kuzey Anadolu deprem şeridi üzerindedir ve göl tektonik karakterde-dir (6).

Gölün yatağı kalker kıratese'dir; bu sistem içinde yer yer vol-kanik çekirdekler bulunur; üst kat, alt kırışık katlara kıyasla, belirli sınır göstermez ve çeşitli moren katlarından oluşmuştur (2). Gölün denizden yüksekliği (savacak bölgesi) 1298-1300 m. dir (6).

Su tatlı, berrak ve soğuktur; kış aylarında tamamen donar. Göl dip kaynaklar ve çevre sularıyla beslenir; derinliği 20-30 ara-sında değişir (7); kıyılarda sığ koylar vardır (Ş. 2). Göle çevreden gelen küçük sular: Batıdan Kurtsuyu, Boyalı su, Kirazlı pınar; gü-neyden Türkmen çayı deresi; doğudan Boğaz pınarbaş deresi (Ş.2). Gölün savacağı kuzeydedir (Ş.2). Buradan çıkan ayak Abant deresi (Büyüksü) adını alır; bu, Abant vadisini izleyerek, Bolu ovasında ki Filyos çayı ile birleşir (7).

Gölün batı, güney ve doğu kıyılarındaki koylar sığdır (Ş. 2). Derelerin getirdiği erozyon toprakları bu koyları doldurmuş; bu-ralarda bataklıklar meydana gelmiştir (Ş. 2). Bitkiler: Koyların ba-taklıkları sazlıktır. (Typha latifolia ve Phragmites communis); kı-yıları nilüfer (Nymphaea alba) ve atkuyruklarıyla (Ceratiophyl-lum demersum ve Myriophyllum verticillatum) kaplıdır (9-10). Hayvanlar: Su pireleri (Amphipoda'lar); sülükler (Hiridinea'lar); yengeçler (Brachyura); su kelerleri (Triturus'lar), Kurbağalar (Rana ridibuda) ve sümüklüler (Limnecidae ve Planorbidae'ler) (10-11).

Gölün sazlıklarında yavru yapan ördekler: yeşilbaş-tekir (Anas platyrhynchos platyrhynchos L.), angut (Tadorna ferruginea) ve dağ ördeği (Aythya marila) dır (4-11).

Balık olarak: Alabalık (Salmonidae) ve sazan (Cyprinidae) vardır. Buraya adapte olmuş alabalığın özel bir tür olduğu (Salmo-

trutta Abanticus) kabul edilmiştir (1-3 ve 8). Burada yaşayan sazaneler karabalık (*Bárbus lacerta escherichi*) ve Ak balık (*Leuciscus cephalus*) dir (I, 5).

Gölün statüsü, çevredeki yapı ve kuruluşlar: Abant 1950 yılına kadar büyük merkezlere yol bağlantısı olmayan yaban bir alan halinde kalmış; balık ve kuş zenginliği tahrip edilmiştir (1).

Göl ve çevresi 1950 yılında bir kanunla bazı kamu kurumlarının faydalanma hakkı saklı tutulmak üzere, Bolu iline verilmiştir (18). Bu tarihten sonra göl bakıma alınmış, hayvan ve bitkiler korunmuş; önemli yatırımlar yapılmıştır.

Yollar: Boluyla Abant ayrımı arası 12 km; Abant ayrımıyla göl arası 20 km.; Düzce Abant ayrımı ise 35 km. dir. Abant yolu, Ankara-İstanbul anayolundan ayrılınca, Tatva köyünden geçerek, Abant vadisini izler. Abant vadisinin Tatva köyü yakınlarındaki taban bölümü geniştir; sağlı sollu ekim alanlarına sahiptir. Vadi boyunca oturu alanlar, değirmenler görülür. Vadi göle doğru daralır ve yükselir. Abant yakınlarında sağ kolda orman bölge şefliği; sol kolda ise, millipark rezerv alanı (Geyik, Karaca) vardır. Burada, doğru yönde, büyük bir alan padoklanmış durumdadır.

Gölün çevre yolu 7,5 km. dir (Ş. 2). Yapı ve kurumlar: 8 evlik orman işletmesi sitesi, Bolu belediyesi misafirhanesi, sümerbank işçi kooperatifi, baraka evleri, beden terbiyesi genel müdürlüğü ve turizm bakanlığı oteli. Bunlardan başka, çeşitli kuruluşlara ait, gazino ve piknik alanları vardır. Güney kıyıda Bolu özel idaresinin Hidrobioloji enstitüsüne yaptırdığı, bir milyon kapasiteli, balık dölleme ve üretme istasyonu bulunur(I).

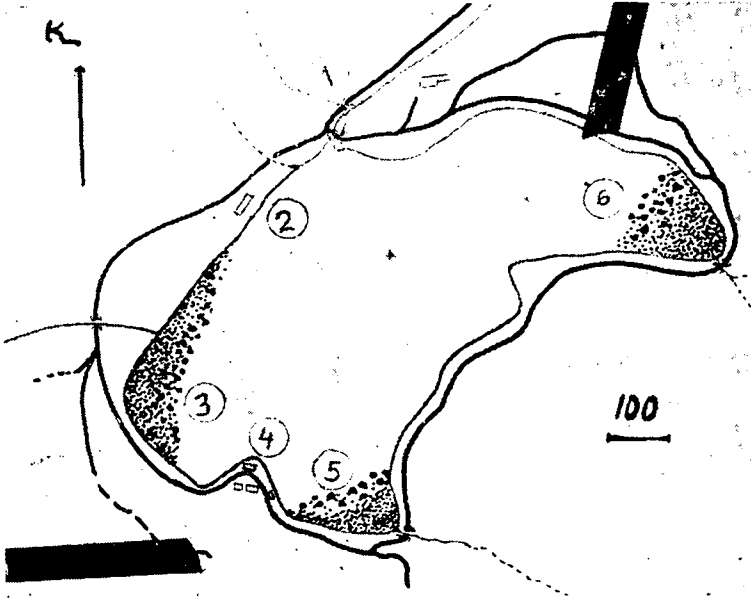
Literatür

- 1 - **Akşiray, F.** (1959): *Abant gölünde suni ilkâh yoluyla balık üretilmesi hakkında*. Hidrobioloji Mec. Ser. A. Cild V. Sayfa 1-4
- 2 - **Blumenthal, M.** (1948): *Bolu çevresiyle aşağı kıvrılmak m. arasındaki kuzey Anadolu silsilesinin jeostrukturunu*. Maden teknik ve araştırma Enstitüsü raporlarından. Seri B. No. 13 Sayfa 27-33
- 3 - **Deniz, E. ve Uzunhasanoğlu, H.** (1963) *Türkiye'nin iki alttür alabalığı (*Salmo trutta labrax*, *salma trutta macrostigma*) üzerinde morfoloji ve gıda yönünden araştırma*. Vet. Fak. Dergisi 9,2 Sayfa 48-67

- 4 - **Frieling, H.** (1966): *Was fliegt denn da.* Deutscher Verlag (GMBH)
- 5 - **Ladiges, W. und Vogt, D.** (1965): *Die Süßwasserfische Europas.* Verl Paul Parey
- 6 - **İnandık, H.** (1965): *Türkiye göllerinin morfolojik ve biolojik özellikleri.* Baha Basımevi (İstanbul)
- 7 - **Saraçoğlu, H.** (1962): *Türkiye coğrafyası üzerinde etüdler (Cild II) Bitki örtüsü, akarsular ve göller.* Millieğitim Bakanlığı Basımevi (İstanbul)
- 8 - **Tortonese, E.** (1954): *The traouts of asiatic Turkey.* İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Hidrobioloji Dergisi Cild II. Sayı 1 Sayfa 1-26
- 9 - **Ursing, B.** (1963): *Wildpflanzen* Bayrisch Landw. verl.
- 10 - **Walter, E.** (1903): *Die Fischerei* Neumann verl.
- 11 - **Wilhelm, H. S.** (1965): *Das grosse illustrierte Tierbuch.* Bertelmann verl..
- 12 - *İnönü Ansiklopedisi.*
- 13 - *Türkiye Ansiklopedisi.*
- 14 - *Orman Genel Müdürlüğü kati amenajman plânı.* Teknik seri Sayfa 2
- 15 - *Orman Genel Müdürlüğü kati amenajman plânı.* Abant Sayfa 7.
- 16 - *Devlet Suisleri Genel Müdürlüğünden haritalı istatistik bülteni* (1967)
- 17 - *Madenteknik ve araştırma Enstitüsü Dergisi* No: 54 Ayrı baskı
- 18 - *Resmigazete:* 25 Mart 1950 ve 7466 Sayı.

Şekil 1. Gölün doğu kıyısı

Şekil 2. Göl: yolar ve yapılar

1-Giriş; 2-Gazino; 3-4-5 Güney kıyıları 6-doğu koyn.